

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Padomes Direktīvas 76/769/EEK grozījumiem attiecībā uz dažu bīstamo vielu — 2-(2-metoksietoksi) etanola, 2-(2-butoksietoksi) etanola, metilēndifenildiizocianāta, cikloheksāna un amonija nitrāta — un to preparātu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumiem"

COM(2007) 559 galīgā redakcija — 2007/0200 (COD)

(2008/C 204/03)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu 2007. gada 23. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par Padomes Direktīvas 76/769/EEK grozījumiem attiecībā uz dažu bīstamo vielu — 2-(2-metoksietoksi)etanola, 2-(2-butoksietoksi)etanola, metilēndifenildiizocianāta, cikloheksāna un amonija nitrāta — un to preparātu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumiem".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 27. februārī. Ziņotājs — Sears kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 125 balsim par un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Šī Komisijas iesniegtā priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam mērķis ir grozīt Padomes Direktīvu 76/769/EEK, tajā papildus iekļaujot piecu savstarpēji nesaistītu vielu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumus. Četras no minētajām vielām bija iekļautas sākotnējos prioritāšu sarakstos, kas izveidoti laika posmā no 1994. līdz 2000. gadam. Ierosinātie pasākumi attiecas tikai uz riskiem, kam pakļauti iedzīvotāji. Pēdējā viela amonija nitrāts ir iekļauta šajā kategorijā, lai uzlabotu lauksaimnieku un izplatītāju parastos apstākļos lietoto minerālmēsļu, kuru galvenā sastāvdaļa ir amonija nitrāts, izmantošanas drošību un lai apkarotu terorismu, galvenokārt ierobežojot piekļuvi sprāgstvielu prekursoriem. Pēdējais minētais gadījums attiecas arī pārdošanu mazumtirgotājiem un iedzīvotājiem.

1.2 EESK atbalsta dažus, bet ne visus ierosinātos priekšlikumus. Detalizēti argumenti par katru vielu un to saturošajiem preparātiem ir izklāstīti no 5. līdz 9.9. punktam.

1.3 EESK atzīst, ka šis faktiski ir pēdējais grozījums Padomes Direktīvā 76/769/EEK pirms tās aizstāšanas 2009. gada 1. jūnijā ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (REACH). Komiteja tomēr pauž nožēlu, ka agrākajos grozījumos vienkopus tika sagrupētas vielas un preparāti, kuriem nav savstarpējas saistības, un atzīmē, ka kopš minētās vielas saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 pirmo reizi tika apzīmētas par "prioritārajām" vielām, ir pagājis ilgs laiks. Ja šīs kavēšanās iemesls ir Komisijas vai citu attiecīgo struktūru, tostarp nesen Helsinkos izveidotās Eiropas Ķīmijas aģentūras finansiāli vai tehniski šķēršļi, tie jāatrisina iespējami ātri un katrā ziņā līdz 2009. gada 1. jūnijam. Arī ražo-

tājiem būtu jāapzinās, ka to pienākums ir savlaicīgi sniegt atbilstīgu informāciju, kad tiek veikts riska novērtējums. Neievērojot šādu nosacījumu, rezultāti ātri kļūst nederīgi.

1.4 EESK stingri atbalsta Padomes deklarāciju par terorisma apkarošanu, kā arī no tās izrietošos atsevišķos pasākumus. EESK uzskata, ka minētajā procesā tai ir būtiski svarīga loma, tādēļ tā pašreiz izstrādā vairākus atzinumus par iepriekš minēto jautājumu. Lai panāktu ilgtermiņa drošību, būtiski svarīgi ir vienoties par samērīgiem pasākumiem un regulatīvajām iespējām efektīvu un savlaicīgu risinājumu nodrošināšanai.

2. Ievads

2.1 Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrāciju, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), stāsies spēkā 2009. gada 1. jūnijā. Ar to atceļ un aizstās vairākas pašlaik spēkā esošās Padomes un Komisijas regulas un direktīvas, tostarp Padomes 1976. gada 27. jūlija Direktīvu 76/769/EEK attiecībā uz dažu bīstamu vielu un preparātu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumiem. Minētā direktīva, kuru Komisijas priekšlikumā ierosināts grozīt, ir izstrādāta tādēļ, lai saglabātu iekšējo tirgu, vienlaikus nodrošinot augstu cilvēka veselības un vides aizsardzības līmeni.

2.2 Padomes Direktīvas Nr. 76/769/EEK I pielikumā ir uzskaitīti dažu bīstamu vielu un preparātu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumi, par kuriem panākta vienošanās un kuri

ieviesti pēdējo 30 gadu laikā. Minētie ierobežojumi 2009. gada 1. jūnijā kļūs par Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) XVII pielikuma stūrakmeni.

2.3 Padomes Direktīvas Nr. 76/769/EEK agrākie grozījumi (piemēram, lai ieviestu jaunus ierobežojumus) tika veikti ar direktīvām, kuras bija jāsteno dalībvalstīm. Apspriežamajā Komisijas priekšlikumā ir ierosināts pieņemt lēmumu, kas nebūs jātransponē valsts tiesību aktos, kuri citādi būtu jāatceļ 2009. gada 1. jūnijā, kad stāsies spēkā Regula (EK) Nr. 1907/2006 (REACH).

2.4 Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos tiks iesniegts galīgais priekšlikums un arī lēmuma priekšlikums attiecībā uz dihlormetāna tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumiem atbilstīgi Padomes Direktīvai Nr. 76/769/EEK. Pēc tam uz visiem turpmākiem priekšlikumiem par bīstamu vielu vai preparātu tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumiem attieksies Regula (EK) Nr. 1907/2006 (REACH).

2.5 Lēmums ierobežot noteiktu vielu (un to saturošu preparātu) laišanu tirgū un lietošanu galvenokārt izriet no konkrētu "prioritāro vielu" novērtējumiem, kā to paredz Padomes Regula (EEK) Nr. 793/93. Tika izveidoti četri prioritārie saraksti, jaunākais no tiem 2000. gada 30. oktobrī, kas paredzēti novērtēšanai, kura jāveic dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Riska novērtēšanas galīgajos ziņojumos ir minētas 83 no 141 sarakstā iekļautajām vielām. ES attiecīgās zinātniskās komitejas ir novērtējušas 39 no minētajām vielām, un rezultāti ir publicēti Oficiālajā Vēstnesī. Nolemts attiecināt ierobežojumus uz 22 vielām. Šajā priekšlikumā ir iekļauti ierobežojumi, kas attiecas uz vēl 4 vielām (tās izskatītas no 5. līdz 9.9. punktam un apzīmētas kā DEGME, DEGBE, MDI un cikloheksāns).

2.6 Lēnais progress saistībā ar minēto regulu bija viens no galvenajiem iemesliem, lai ieviestu jaunu pieeju attiecībā uz visām vielām saskaņā ar Regulu EK Nr. 1907/2006 (REACH). Tādēļ 2009. gada 1. jūnijā tiks atcelta arī Padomes Regula (EEK) Nr. 793/93.

2.7 Tika veikts arī vairāku četros prioritārajos sarakstos neiekļauto vielu ietekmes uz cilvēka veselību un vidi novērtējums un/vai izvirzīti priekšlikumi ierobežot to laišanu tirgū un lietošanu, jo pēc atsevišķu dalībvalstu pieprasījuma tika izskatītas jaunas problēmas. Minēto vielu skaitā ir arī amonija nitrāts.

2.8 Amonija nitrāts ir īpaša un savdabīga viela, un tās īpašības ir labi zināmas, tādēļ tās ietekmes uz cilvēka veselību un vidi novērtējums nav nepieciešams. To jau ilgu gadu lielos apjomos visā pasaulē izmanto kā slāpekļa minerālmēslus, un tas nerada neparedzētus riskus darba vietā, ne arī profesionālajiem lietotājiem un patērētājiem lietošanai mājāsaiņniecībā. Diemžēl tā ir arī efektīva, lēta un plaši lietota sprāgstvielu sastāvdaļa, ko likumīgi izmanto spridzināšanas nolūkos rūpniecībā un mili-

tārām vajadzībām un nelikumīgi — teroristi. Minēto iemeslu dēļ tiek pieprasīti amonija nitrāta tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumi saskaņā ar Padomes Direktīvu 76/769/EEK.

2.9 Attiecībā uz terorismu vai sprāgstvielu prekursoriem varēja izraudzīties citu tiesisko pamatu, bet saskaņā ar pašreizējo ES līgumu tam būtu nepieciešams dalībvalstu vienprātīgs lēmums. Citādu kārtību paredzēs Lisabonas līgums, tiklīdz to būs ratificējušas visas dalībvalstis, tomēr tam vēl nepieciešams zināms laiks.

2.10 Jāsaprot, ka narkotisko vielu un sprāgstvielu prekursori tiks pievienoti Regulas EK Nr. 1907/2006 (REACH) XVII pielikumā, tādēļ minētais darbības virziens šobrīd uzskatāms par atbilstošu.

2.11 Viss iepriekš minētais attiecas uz "esošām" vielām, t.i., 100 195 vielām, kas ir bijušas Eiropas Kopienas tirgū laika posmā no 1971. gada 1. janvāra līdz 1981. gada 18. septembrim. Minētās vielas ir uzskaitītas Eiropas ķīmisko komercvielu sarakstā (EINECS), kas publicēts ES Oficiālajā Vēstnesī 1990. gadā. Jaunās vielas, kas laistas tirgū pēc 1981. gada 18. septembra, tiek dēvētas par "jaunām" vielām un pirms to laišanas tirgū cilvēku veselības un vides aizsardzības nolūkā ir jāsniedz sīks paziņojums.

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1 Komisijas priekšlikuma mērķis ir aizsargāt cilvēku un jo īpaši patērētāju veselību, vienlaikus aizsargājot iekšējo tirgu no riskiem, ko rada trīs vielas (DEGME, DEGBE un cikloheksāns), kas ietvertas 1994. gada 25. maija pirmajā prioritārajā sarakstā, un viena viela (MDI), kura ir 1997. gada 27. janvāra trešajā prioritārajā sarakstā atbilstīgi Padomes Regulai (EEK) Nr. 793/93.

3.2 Ņemot vērā Komisijas 1999. gada 12. oktobra ieteikumu un turpmākos līdzīgus ieteikumus par riska faktoru un riska samazināšanas stratēģiju novērtējumu vairākām vielām, tika ierosināti vairāki īpaši un ļoti sīki izstrādāti ierobežojumi, kuri attieksies tikai uz pārdošanu iedzīvotājiem un nekādi neietekmēs ne apstākļus darba vietā, ne vidi. Izmaksas rūpniecībai un visai sabiedrībai kopumā būs minimālas, jo tiek uzskatīts, ka ierosinātie pasākumi ir samērojami ar apzinātajiem riskiem. Attiecībā uz preparātiem, kuru sastāvā ir MDI, tiek pieprasīti papildu dati par veselības aizsardzību.

3.3 Piektā viela, plaši izmantotais mēslojums amonija nitrāts, ir pievienota tādēļ, ka tā var darboties kā antioksidants un maisījums ar noteiktām vielām var būt arī eksplozīvs. Ierosinātie ierobežojumi paredzēti, lai nodrošinātu, ka visi amonija nitrāta mēslojumi atbilst vispārējām drošības normām, un arī lai ierobežotu iedzīvotājiem pārdošanai paredzēto amonija nitrāta

produktu klāstu nolūkā samazināt apjomus, kurus var bez grūtībām novirzīt nelikumīgiem mērķiem. Tādējādi ir pamats apgalvot, ka minētais ierobežojums aizsargā sabiedrības veselību un drošību. Minētais ierobežojums neattieksies uz profesionāļiem lietotājiem (lauksaimniekiem un sprāgstvielu likumīgiem ražotājiem). Lai arī izmaksas (un iespējamie ieguvumi) ir grūti aprēķināmi, tiek uzskatīts ka tie samērojami ar apzinātajiem riskiem (un ierosinātajiem pasākumiem).

3.4 Šis lēmums stājas spēkā trešajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

3.5 Priekšlikumam ir pievienots paskaidrojuma raksts, Komisijas darba dokuments (ietekmes novērtējums) un attiecībā uz četrām novērtētajām vielām atbilstīgi Padomes Regulai (EEK) Nr. 793/93 apjomīgi un sīki izstrādāti riska novērtējuma ziņojumi, ko publicējusi Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, kā arī citi dokumenti, kritika un atbalsts, ko izteikušas dažādas zinātniskās komitejas un citas struktūrvienības, kuras palīdzējušas sagatavot vai novērtēt attiecīgos datus.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1 Izskatāmais priekšlikums, tāpat kā Padomes Direktīvā 76/769/EEK iepriekš ieviestie grozījumi, attiecas uz savstarpēji nesaistītām vielām, kuras skaidrības labad tiks skatītas atsevišķi.

5. 2-(2-metoksietoksi)etanols (DEGME)

5.1 DEGME ir ar ūdeni jaucams glikola ēteris ar augstu viršanas temperatūru, ko parasti lieto kā starpsavienojumu ķīmisku produktu ražošanā vai kā līdzšķīdinātāju dekoratīvajos sadzīves izstrādājumos, vai kā zemās temperatūrās efektīvu pretaizsalšanas, piemēram, reaktīvo dzinēju degvielas, piedevu. Saskaņā ar Nīderlandes valdības izstrādāto un 1999. gada jūlijā pabeigto riska novērtējuma ziņojumu 90. gadu sākumā DEGME produkcijas kopējais apjoms Eiropā bija aptuveni 20 000 tonnu, no kura neredz vairāk par pusi bija saražota eksportam.

5.2 Produkta iedarbība uz patērētājiem atkarīga no tā, cik daudz viņi izmanto krāsas un krāsu noņēmējus, kas paredzēti neprofesionālai pašrocīgai (*do it yourself*) lietošanai. Kā izriet no DEGME fizikālajām īpašībām, tas tiek viegli absorbēts caur ādu, turklāt, regulāri nelietojot drošu aizsargapģērbu, pastāv risks tam kaitīgi iedarboties caur ādu.

5.3 Saskaņā ar jaunākajiem pētījumiem DEGME šobrīd tiek aizstāts ar citiem šķīdinātājiem visās krāsās un krāsu noņēmējos, ko pārdod iedzīvotājiem. Tādēļ būtu jāuzrauga, lai arī turpmāk tiktu piekopta šāda prakse attiecībā gan uz ES saražotiem, gan importētiem produktiem. Tādēļ priekšlikums garantē, ka ne ātrāk kā 18 mēnešus pēc lēmuma spēkā stāšanās DEGME netiks laists tirgū kā krāsu un krāsu noņēmēju sastāvdaļa masas koncentrācijā, kas ir vienāda vai lielāka par 0,1 % (t.i. jebkāda

augstākā līmenī, kur atļautās sastāvdaļas vai to maisījumi rada piesārņojumu). Attiecīgās rūpniecības nozares to uzskata par atbilstīgu risinājumu. EESK atbalsta DEGME tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumus.

6. 2-(2-butoksietoksi)etanols (DEGBE)

6.1 DEGBE arī pieder glikola ēteru grupai, tam raksturīga augstāka viršanas temperatūra nekā DEGME; to fizikālās īpašības ir līdzīgas, tostarp šķīdība ūdenī. DEGBE plaši izmanto kā uz ūdens bāzes ražotu krāsu šķīdinātāju, jo tas veicina virsējā slāņa veidošanos un palielina krāsu izturību. Minētās īpašības savukārt ļauj samazināt krāsošanas biežumu un ierobežo krāsu vispārējo iedarbību. Saskaņā ar riska novērtējuma ziņojumu 1994. gadā Eiropā kopējā saražotā produkcija bija aptuveni 46 000 tonnu, savukārt 2000. gadā šis apjoms sasniedza 58 000 tonnu, no kurām 33 000 tonnu tika izmantotas krāsu ražošanai.

6.2 Riska novērtējuma ziņojumā ir konstatēti riski patērētājiem, kas izpaužas kā elpvadu kairinājums, ko rada DEGBE saturošu ūdens bāzes krāsu izsmidzināšanas rezultātā ieloptie sīkie krāsu pilieni. Tvaiki, kas izdalās klājot krāsas ar otu vai rullīti, toksikoloģiskas problēmas nerada.

6.3 Pamatojoties uz pierādījumiem, kas iesniegti 1999. gadā pēc riska novērtējuma ziņojuma izstrādes, un atzīstot grūtības aizvietot DEGBE kā būtisku sastāvdaļu ūdens bāzes krāsās, tika secināts, ka piemērots pasākums patērētāju veselības aizsardzībai būtu noteikt DEGBE masas koncentrācijas 3 % maksimālo līmeni izsmidzināšanai paredzētajās krāsās. Ja DEGBE koncentrācija pārsniedz minēto robežu, krāsas var laist tirgū vienīgi ar norādi "Nelietot krāsu izsmidzināšanas ierīcēs". Minētais ierobežojums neattieksies uz pārdošanu profesionāļiem, ņemot vērā, ka viņiem ir jālieto piemēroti aizsarglīdzekļi. Tas nebūtu iespējams arī tādēļ, ka izplatīšanas kanāli ir pietiekami atšķirīgi.

6.4 Minētos pasākumus piemēros 18 līdz 24 mēnešus pēc lēmuma stāšanās spēkā, lai ļautu veikt nepieciešamo pārveidošanu un pārmarķēšanu. Attiecīgās rūpniecības nozares to uzskata par atbilstīgu risinājumu. EESK atbalsta DEGBE tirgū laišanas un lietošanas minēto ierobežojumu, uzskatot, ka šis ir piemērots veids patērētāju veselības un iekšējā tirgus aizsardzībai.

7. Metilēndifenildiizocianāts (MDI)

7.1 MDI ir nosaukums līdzīgu produktu (izomeru) sajaukumam, kuri, esot tīrā veidā, ir vaskaina cietviela, bet pārsvarā sastopams kā brūns, ļoti aktīvs viskozs šķidrums. Saskaņā ar riska novērtējuma ziņojumu 1996. gadā pasaulē saražotā MDI produkcija pārsniedza 2 500 000 tonnu, no kurām vismaz 500 000 tonnu produkcijas bija ražota ES. Zemas molekulas masas polioli vai glikolu (vai pat ūdens) un putu veidotāja

klātbūtnē MDI reaģē ļoti strauji, veidojot poliuretāna putas. Tās var būt gan cietas, gan elastīgas, un tiek plaši izmantotas celtniecībā un citās nozarēs kā konstrukciju elementi, hermetizējoša viela, pildviela un adhezīvi.

7.2 MDI iedarbība uz patērētājiem galvenokārt izpaužas, lietojot vienkomponta putas, ko pārdod aerosola baloniņos pašrocīgai lietošanai nelīdzenu ģipša vai ķieģeļu spraugu aizdarīšanai, vai arī durvju vai logu rāmju iemontēšanai. Šā produkta kopējais pārdošanas apjoms ir ap 10 000 tonnu MDI gadā. Tas ir pietiekams, lai saražotu 36 miljonu aerosolu baloniņu gadā patērētāju vajadzībām un atlikušos 134 miljonu aerosolu baloniņu profesionāļu vajadzībām. Alternatīvie produkti, piemēram, stikla šķiedras logu iemontēšanai, ir lietošanai mazāk piemēroti, un varētu radīt virkni problēmu.

7.3 Apzināt patērētājiem radīto risku saistībā ar produkta kaitniecisko iedarbību uz ādu un elpceļiem, un tā izraisīto sensibilizāciju, pamatojoties uz datiem par produkta radīto apdraudējumu darbavietā, nav izrādījies viegls uzdevums. Izomēru paraugu bez piejaukumiem nav viegli iegūt. MDI ļoti straujā reakcija ar ūdeni, lai radītu inerti nešķīstošu cietvielu, apgrūtina produkta bīstamības standartveida testēšanu. Patērētāju izmantotais lietošanas veids, produktu tieši izsmidzinot no neliela izmēra rokā turama aerosola, ierobežo kopējo pieejamo daudzumu. Standarta aerosols tiek iztukšots 2–4 minūšu laikā. Ūdens tvaiku klātbūtne gaisā ātri neitralizē MDI. Cietais galaprodukts ir inerts un nekaitīgs. Lietošana visdrīzāk ir vienreizēja (spraugu aizdarīšanai, logu vai durvju hermetizēšanai) un neregulāra (vairumam lietotāju), un katrā ziņā parastos apstākļos ne ikdienas iedarbība. Pašrocīgai lietošanai var pielietot vai arī nepielietot individuālos aizsarglīdzekļus.

7.4 Nemot vērā iepriekš minēto, nav pārsteidzoši, ka, kaut arī teorētiski risks pastāv, tomēr ir bijis grūti vai pat neiespējami apzināt ādas un elpceļu kairinājumu faktiskos gadījumus sabiedrībā kopumā (vai arī darba vietā, kur var tikt ieviesti piemēroti aizsardzības pasākumi). Tas savukārt nozīmē, ka vēl grūtāk ir rast samērīgu, izmaksu ziņā efektīvu un praktisku risinājumu.

7.5 Šajā sakarā ietekmes ziņojumā pamatoti norādīts, ka, ja iedzīvotājiem vienreizējai lietošanai paredzētam aerosola baloniņam ir vēlams un vajag pievienot vieglus, nedārgus un pilnībā piemērotus polietilēna aizsargcimdus, tad rūpnieciskam pielietojumam nepieciešamos smagos neoprēna vai nitrila cimdus pievienot nav iespējams. Turpretim vieglas putekļu aizsargmaskas varētu pārdot kopā ar katru aerosola baloniņu, tomēr tās reāla riska gadījumā būs neefektīvas, savukārt efektīva maska, kas pasargātu no jebkādas iespējamās gāzes iedarbības, izmak-

sātu desmit reizes vairāk par pašu aerosolu, negarantējot, ka vajadzības gadījumā tā tiks pielietota.

7.6 Komisija tādēļ ierosina visiem aerosolu baloniņiem, ko pārdod iedzīvotājiem, pievienot polietilēna cimdus (piemēram, tos ievietojot vāciņā) un apzīmēt aerosolu ar atbilstīgu etiķeti par (nestandarta) alerģisku reakciju uz MDI cilvēkiem ar paaugstinātu jutību, vai astmas simptomu reakcijām (ar astmu sirgstošām personām) vai ādas reakcijām (tiem, kuri sirgst ar ādas slimībām).

7.7 EESK atbalsta pirmo no minētajiem pasākumiem, t.i., polietilēna aizsargcimdus nodrošināšanu, ko vajadzētu izmantot katrā ziņā vairumam sadzīves lietojumu. Tādas prasības ievērot stingrākus standartus, kas kavētu aizsargcimdus izmantošanu, būtu noraidāmas, lai šis svarīgais un samērīgais pasākums tiktu nodrošināts.

7.8 Tomēr EESK apšauba ierosinātā papildu marķējuma saturu, pat tajā gadījumā, ja ir atvēlēts pietiekams laiks ieviešanai ar samērīgām izmaksām. Piemēram, nav skaidrs, kā iedzīvotāji varētu zināt, vai viņi ir "jutīgi pret citiem diizociānātiem, izņemot MDI", vai kādēļ tas ir īpaši svarīgi. Kā zināms, hroniskas (ilglaicīgas) astmas vai dermatīta slimniekiem gandrīz jebkurš māsasaimniecības vai sadzīves izstrādājums var izraisīt akūtas (īslaicīgas) nelabvēlīgas reakcijas. Šādos apstākļos īpaša nozīme ir labai ventilācijai un aizsargapģērba (aizsargcimdus) lietošanai, kā arī norādēm nekavējoties pārtraukt šādu izstrādājumu lietošanu gadījumā, ja parādās attiecīgie simptomi. Tas ir labs padoms visiem lietotājiem neatkarīgi no to agrākās pieredzes, un būtu iekļaujams marķējumā. Tā kā aerosolu baloniņi un to marķējums ir maza izmēra, šādiem ieteikumiem jābūt skaidriem, konkrētiem un salasāmiem normālas lietošanas apstākļos. Ja ir nepieciešamas turpmākas darbības vai drošības instrukcijas, tām vajadzētu būt pievienotām uz pavadlapas.

7.9 EESK apšauba arī 6. ievilkumā ietverto priekšlikumu par to, ka "Fiziskās un juridiskās personas, kas pirmo reizi laiž tirgū MDI saturošus preparātus, 3 gadus no 1. punktā noteikto ierobežojumu ieviešanas dienas vāc datus par iespējamajiem elpošanas ceļu alerģijas gadījumiem MDI saturošu preparātu lietošanas laikā un šos datus paziņo Komisijai. Dati jāvāc saskaņā ar pētījumu protokolu, iesaistot specializētus centrus, un tie jāsaņem Komisijai". Tā kā MDI ir ikdienas lietošanā kopš pagājušā gadsimta 70. gadiem un, kā jau minēts iepriekš, pašreizējais tirdzniecības apjoms pārsniedz 36 miljonus aerosolu baloniņu gadā no esošajiem ražotājiem, uz kuriem šī prasība neattiecas, to būtu grūti izskatīt par kaut ko citu kā vien vāji pamatotu šķērslī tirdzniecībai.

7.10 Komisijas ietekmes novērtējuma ziņojumā ir skaidrots, ka tas izriet no riska novērtējuma ziņojumā minētajām bažām par to, ka “daži riska veidi strādājošo respiratorajai alergijai (...) varētu potenciāli attiekties uz patērētājiem”. Tajā pašā punktā ir norādīts, ka “pašreiz pieejamā toksikoloģijas centru informācija norāda, ka nav vai ir ļoti maz patērētāju respiratorās alergijas gadījumu, ko izraisa MDI saturoši izstrādājumi”. Lai kādi secinājumi tiktu veikti, balstoties uz šiem ziņojumiem, nav skaidrs, vai Komisijas priekšlikums iegūtu lielāku noteiktību. Tādēļ priekšlikums šķiet nesamērīgs ar risku, kas ir atzīts kā hipotētisks un kuram trūkst jebkādu pierādījumu, neraugoties uz aerosolu ļoti izplatīto lietošanu.

7.11 Tādēļ EESK iesaka svītrot šo tirdzniecības un lietošanas ierobežojuma daļu. Ja tomēr ir pamatotas šaubas par šo izstrādājumu, kurus nevar aizstāt īstermiņā, drošumu, tās vajadzētu izvērtēt kopīgi ar ražotājiem un veikt attiecīgas datu vākšanas un izvērtēšanas procedūras.

8. Cikloheksāns

8.1 Cikloheksāns ir bezkrāsains šķidrums, kas ļoti lielos daudzumos rodas benzola hidrogenēšanas rezultātā. To gandrīz pilnībā (>95 %) izlieto adipīnskābes sintēzē un no tās iegūstamā neilona izgatavošanā. Tās ražošana pasaules mērogā patlaban pārsniedz 5 000 000 tonnas, no kurām aptuveni 1 500 000 tonnas atrodas ES. Minētie procesi notiek slēgtās sistēmās, un iedarbības līmenis ir zems. Cikloheksāns ir sastopams arī degšanas produktos, tostarp tabakas dūmos, jēlnaftā un augos, kā arī benzīna tvaikos.

8.2 Cikloheksānu arī izmanto kā šķīdinātāju neoprēna bāzes kontaktadhezīviem, kurus izmanto ādu apstrādes rūpniecībā (apavu ražošanā), autoindustrijā un būvniecībā. Tas savukārt lielos apjomos iekļauj profesionālu grīdas seguma klāšanu un līdzīgus mazāka mēroga remontdarbus, kā arī citus lietojumus, ko iedzīvotāji izmanto amatieru līmenī. Kopējais adhezīvu lietošanas apjoms ES nepārsniedz 10 000 tonnas gadā.

8.3 Tāpat kā attiecībā uz visiem citiem oglekļaūdeņražiem, būtiska nozīme ir pienācīgam aizsargapģērbam un elpošanas aprīkojumam. To var pienācīgi nodrošināt profesionālajā, bet ne sadzīves lietošanā. Tomēr tāpat kā attiecībā uz MDI, tirdzniecībā esošo produktu fiziskās īpašības ievērojami ierobežo risku. Ātras iedarbības kontaktadhezīvi ir ideāli mazie lietojumi, taču neprofesionāliem ārkārtīgi grūti izmantotjami apmierinošā veidā

lielos mērogos. Ierobežojumi attiecībā uz iedzīvotājiem pārdojamo izstrādājumu iepakojuma lielumu tādēļ šķiet piemēroti un kopumā pieņemami.

8.4 Šajā nolūkā Komisija ierosina cikloheksānu nelaist tirdzniecībā kā neoprēna bāzes adhezīvu komponentu pārdošanai iedzīvotājiem iepakojumos, kas lielāki par 650 gramiem. Jebkuri iepakojumi būtu marķējami ar uzrakstu “Nelietot grīdas segumu iekļāšanai” un ar brīdinājumu “Nelietot slikti vēdināmās telpās”.

8.5 Praktiskas pārbaudes vissliktāko scenāriju gadījumiem, piemēram, piestiprinot lielus korķa paneļus pie iekšējām sienām, ļauj secināt, ka tas pietiekami ierobežo iedarbību uz patērētājiem, kurai, kā jau minēts iepriekš, vajadzētu būt reti un īslaicīgai. Nav ziņu par reāliem negadījumiem, kuru cēlonis būtu neoprēna bāzes adhezīvu lietošana, neraugoties uz tās plašo apmēru un ilglaicīgo raksturu. Tomēr šos pasākumus var ieviest, neradot nesamērīgus traucējumus nedz ražotājiem, nedz patērētājiem. Tādēļ EESK atbalsta cikloheksāna tirgū laišanas un lietošanas ierobežojumu kā samērīgu ar attiecīgo risku.

9. Amonija nitrāts

9.1 Amonija nitrāts ir balta cietviela, ko pārdod granulētā veidā, un to iegūst no dabasgāzē esošā amonija jau vairāk nekā 100 gadus. Tā ražošana pasaules mērogā pārsniedz 20 000 000 tonnas. Tas ir pazīstams kā slāpekli saturošs mēslošanas līdzeklis un kā izejviela sprāgstvielu izgatavošanai. Minētā iespēja, vieglā pieejamība un lētās izmaksas ir piesaistījušas teroristu uzmanību. Ir vajadzīgi arī citi komponenti, piemēram, dīzeļeļļa, taču arī tie ir viegli pieejami. Amonija nitrāts daudzus gadus ir bijis IRA visvairāk izmantotā sprāgstviela un tika lietota arī plašos spridzināšanas aktos Oklahomā, Pasaules Tirdzniecības centrā un Bali. Nesen to izmantoja ekstrēmistisku grupējumu uzbrukumos Londonā un citās Eiropas galvaspilsētās. Šādu ierīču izgatavošanas pamācības ir viegli pieejamas internetā. Postošu seku radīšanai pietiek ar 2 kg. Daudzums, kas pārsniedz 500 kg, var bez grūtībām iegādāties jebkurš, vajadzības gadījumā atkārtoti nopērkot mazākus daudzumus dārzkopības vai mazumtirdzniecības veikalos. To kontrolēt ir visnotaļ problemātiski.

9.2 Attiecībā uz profesionālajiem lietotājiem (lauksaimniekiem) kontroli nodrošina, nosakot lielus minimālos iepakojumus (tādējādi atsevišķu iepakojumu nelegāla pārvadāšana vai izņemšana ir apgrūtināta) un rūpīgu izstrādājumu pārraudzību

visos piegādes ķēdes posmos. Amonija nitrāts parasti ir nestabils, var sadalīties un kļūt nelietojams. Tādēļ tas ir rūpīgi jāglabā un pēc iespējas drīzākā laikā jāiestrādā zemē. Tas ierobežo iespējamo novirzīšanu citiem lietojumiem.

9.3 Amonija nitrāts tiek piegādāts ar dažādām koncentrācijas pakāpēm (slāpekļa procentuālā koncentrācija) un ar vai bez citiem būtiskiem elementiem (galvenokārt fosfora un kālija savienojumiem). Tīrā veidā tas satur aptuveni 35 % slāpekļa. Lai novērstu kaitējumu augiem, to ir nepieciešams atšķaidīt. Dažādos sastāvus var izgatavot, iejaucot aktīvos komponentus vai inertus filtrus, piemēram, kaļķi, vai izmantojot ķīmiskas reakcijas, lai iegūtu vajadzīgās sastāvdaļu proporcijas. Lauksaimniekiem pārdodamie izstrādājumi var saturēt 28 % vai vairāk slāpekļa. Šie mēslošanas līdzekļi ar augstu slāpekļa saturu ir pakļauti kontrolei saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2003/2003, lai nodrošinātu, ka tie satur vajadzīgo slāpekļa daudzumu un ir droši izmantojami, neradot sprādziena risku. Mēslošanas līdzekļus, kas atbilst šiem standartiem, var marķēt ar norādi "ES mēslošanas līdzekļi" un tirgot pāri valstu robežām. Mēslošanas līdzekļi, kas neatbilst šiem standartiem, nevar šķērsot robežas un tiek apzīmēti kā "nacionālie mēslošanas līdzekļi". Patēriņa produkti parasti satur 20–25 % slāpekļa. Jo zemāks ir slāpekļa īpatsvars, jo lielākas ir transporta izmaksas uz vienu mēslošanas līdzekļu vienību, un uz konkrēto platību jāizlieto lielāks daudzums. Kaut gan amonija nitrāta mēslošanas līdzekļi tiek uzskatīti par būtiskiem komerciālajā lauksaimniecībā, tas neattiecas uz mazākiem pārdošanas apjomiem mazumtirdzniecībā iedzīvotājiem, un tos var aizstāt ar citiem izstrādājumiem.

9.4 Personām, kas vēlas izgatavot nelegālas sprāgstvielas, ir izdevīgāks pēc iespējas augstāks slāpekļa saturs amonija nitrātā. Mehāniski sajauktus maisījumus var rekoncentrēt ar vienkāršas šķīdināšanas un kristalizācijas palīdzību. Ķīmiskā ceļā izveidotus maisījumus ir grūtāk vai pat neiespējami koncentrēt. Valdības ekspertiem Dānijā ir izdevies veikt sprādzieni pat ar koncentrāciju 16 % robežās. Ja ir pietiekami daudz laika un resursu, iespējams ir jēmkas, kaut gan pievilcīgākas ir kļuvušas konkurējošas metodes, izmantojot citas tikpat viegli pieejamas izejvielas. Tās ir izklāstītas Teroristu rokasgrāmatā un citos internetā plašai sabiedrībai pieejamos resursos.

9.5 Pēc bumbu sprādzieniem Madridē 2004. gada martā Eiropadome pieņēma Deklarāciju par terorisma apkarošanu. Tā izveidoja Sprāgstvielu drošības ekspertu grupu (ESETF), kuras uzdevums bija izstrādāt rīcības plānu, lai apkarotu sprāgstvielu izmantošanu terora aktos. To pabeidza 2007. gada jūnijā. Viens no 47 īpašajiem pasākumiem paredzēja izveidot Pastāvīgo ekspertu komiteju sprāgstvielu prekursoru jautājumos (SCEEP). Tajā ir iesaistīta virkne privātā un publiskā sektora ekspertu,

savu ieguldījumu sniedz CEFIC un FECC, kas pārstāv ķīmiskās rūpniecības nozares ražotājus un izplatītājus, kā arī EFMA, kas pārstāv mēslošanas līdzekļu ražotājus.

9.6 Šī priekšlikuma mērķis ir panākt visu amonija nitrāta mēslošanas līdzekļu pārdošanas lauksaimniekiem (un izplatītājiem) atbilstību Regulā (EK) Nr. 2003/2003 noteiktajiem standartiem un ierobežot slāpekļa saturu iedzīvotājiem pārdodamajos izstrādājumos. Ja šis priekšlikums tiks pieņemts, 18 mēnešus pēc lēmuma stāšanās spēkā amonija nitrātu nedrīkstēs laist tirgū piegādēm iedzīvotājiem vielas vai preparātu veidā, kuru slāpekļa masas daļa, izsakot amonija nitrātā, ir lielāks par 20 %.

9.7 EESK pilnībā atbalsta šī priekšlikuma pirmo daļu attiecībā uz to, ka visiem mēslošanas līdzekļiem ar augstu slāpekļa saturu, kurus piegādā lauksaimniekiem, neatkarīgi no tā, vai tos tirgo pāri valstu robežām, būtu jāatbilst Regulas (EK) Nr. 2003/2003 prasībām.

9.8 Attiecībā uz otro ierobežojumu pārdošanai iedzīvotājiem EESK norāda, ka attiecīgie apjomi var būt ievērojami lielāki nekā līdz šim tika domāts — vairāk nekā 50 000 tonnu robežās — un ka EFMA, pārstāvēdama mēslošanas līdzekļu ražotājus, ir akceptējusi 20 % robežu jauktajiem mēslošanas līdzekļiem (kuru koncentrāciju var atjaunot bez lielām grūtībām), savukārt ir ierosinājusi 24,5 % robežu ķīmiski saistītiem produktiem (kuru koncentrāciju atjaunot ir daudz grūtāk). Ņemot vērā, ka SCEEP ietvaros joprojām turpinās diskusijas, pirms lēmuma galīgās pieņemšanas vajadzētu pilnībā izvērtēt šo un citas iespējas. Līdzās citiem terorisma apkarošanas aspektiem ir skaidrs, ka ir nepieciešama pilnīga saskaņa starp dažādajām ieinteresētajām pusēm, tostarp ražotājiem, izplatītājiem, mazumtirgotājiem un iedzīvotājiem, un to ieguldījums, lai panāktu reālu progresu sprāgstvielu prekursoru pieejamības ierobežošanā.

9.9 EESK nākas akceptēt to, ka Padomes Direktīva 76/769/EEK ir vienīgais normatīvais akts, kas Komisijai pieejams īstermiņā, un tādēļ pasākumi jāierosina un jāapsprīž šādā veidā. Atliek cerēt, ka pēc Lisabonas līguma pilnīgas ratifikācijas varētu izveidot labāku sistēmu.

10. Īpašas piezīmes

10.1 Tāpat kā atzinumos par Padomes Direktīvas 76/769/EEK iepriekšējiem grozījumiem, EESK izsaka nožēlu par to, ka tiek likti kopā savstarpēji nesaistāmi produkti, par kuriem būtu jāpieņem pilnīgi atsevišķi lēmumi. Tas nav uzskatāms par labu praksi un nekalpo lietderīgam mērķim. Tas nekādā ziņā nav labas pārvaldības piemērs. Atliek cerēt, ka no 2009. gada

1. jūnija saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) tiks noteikta uzlabota kārtība.

10.2 EESK arī atzīmē ilgo laiku, kas vajadzīgs, lai panāktu atdevi. Pirmais prioritāšu saraksts tika publicēts 1994. gada maijā. Pat ja šī priekšlikuma īstenošanas temps atbilst vēlamajam, tas maz ietekmēs tirgu līdz 2010. gada beigām (un pat tad būs grūti konstatēt konkrētus uzlabojumus attiecībā uz cilvēku veselību). Tāpat ir problemātiski pilnībā attiecināt šo kavēšanos uz ražotājiem, kam tika prasīts sniegt datus, uz kuriem tiktu balstīti riska novērtējuma ziņojumi, jo tie jau ir pieejami ilgāku laiku. Ja tās cēlonis ir resursu trūkums Komisijā, tās zinātniskajās komitejās vai citās struktūrās vai aģentūrās, kuras atbild par iedzīvotāju drošību, šis jautājums ir skaidri jāri-

sina, iekams, sākot no 2009. gada 1. jūnija ievērojami palielināsies darba apjoms.

10.3 EESK neapšaubāmi atbalsta Padomes 2004. gada Deklarāciju par terorisma apkarošanu, kā arī no tās izrietošos atsevišķus veicamos pasākumus, un uzskata, ka pilsoniskajai sabiedrībai ir īpaši svarīga nozīme minētajā jomā. Tādēļ tā vēlas sniegt ieguldījumu kā nozīmīga un noderīga sarunu partnere un procesa dalībiece un atzīmē, ka par šo tematu patlaban tiek izstrādāti vairāki saistīti atzinumi. Lai panāktu ilgtermiņa drošību, būtiski svarīgi ir vienoties par samērīgiem pasākumiem un regulatīvajām iespējām efektīvu un savlaicīgu risinājumu nodrošināšanai, lai panāktu ilgtspējīgu mieru un drošību Eiropā un tās apkārtējā telpā.

Briselē, 2008. gada 12. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido kopuzņēmumu kurināmā elementu un ūdeņraža jomā"

COM(2007) 571 galīgā redakcija — 2007/0211 (CNS)

(2008/C 204/04)

Eiropas Savienības Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu 2007. gada 30. novembrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido kopuzņēmumu kurināmā elementu un ūdeņraža jomā".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 27. februārī. Ziņotājs — DANTIN kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 117 balsīm par un 7 atturoties, pieņēma šo atzinumu

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Komiteja atzinīgi vērtē lēmumu izveidot kopuzņēmumu kurināmā elementu un ūdeņraža jomā. Komiteja uzskata, ka, tādā veidā ieguldot investīcijas P&I (pētniecībā un izstrādē), var nodrošināt uzticamu pamatsistēmu, uz kuru uzņēmumi var paļauties un kas ļauj novērst Kopienas finansējuma pašreizējo sadrumstalotību. Turklāt šāda sistēma dos iespēju koordinēt pētījumus, kas pārlietu bieži ir izkliedēti, tādējādi veicinot to efektivitāti.

1.2 Komiteja pauž gandarījumu par izvēlēto nozari, kas ir saderīga gan ar Lisabonas stratēģiju, gan ar Barselonas mērķiem

attiecībā uz ieguldījumiem pētniecībā un izstrādē, kā arī ar citām Kopienas politikām, jo īpaši vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jomā.

1.3 Atzinīgi vērtējot iesniegto lēmumu, EESK pirmām kārtām uzsver, ka ierosinātā ieguldījumu un pētījumu koordinācijas stratēģija ir nozīmīga no Eiropas Savienības attīstības viedokļa. Tādējādi tā uzskata, ka šī stratēģija ir spēcīgs pamats Eiropas pētniecības telpas izveidei.

1.4 Komiteja uzskata, ka, ņemot vērā finansējumu, plašo līdzdalību un iesaistītos nozīmīgos Kopienas resursus, būtu precīzāk